

K-means

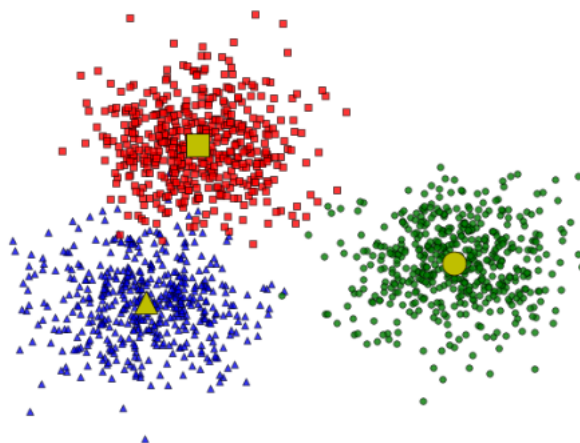
Hoàng Vũ Minh

K-means là một thuật toán Unsupervised Learning, tức là ta hoàn toàn không biết label của từng điểm trong dữ liệu, mục tiêu của ta là làm thế nào chia chúng về các cụm sao cho các điểm dữ liệu trong 1 cụm thì tương đồng/có tính chất gần giống nhau.

Khái niệm cụm: cluster (cụm) là tập hợp các điểm *ở gần nhau trong một không gian nào đó* (không gian này có thể có rất nhiều chiều trong trường hợp thông tin về một điểm dữ liệu là rất lớn)

1. Ý tưởng cơ bản:

Ta coi mỗi cluster có một điểm đại diện, ta có thể gọi nó là tâm cụm (*center*). Những điểm xung quanh mỗi center thuộc vào cùng nhóm với center đó. Như vậy cách dễ nhất: xem khoảng cách từ các điểm đến các tâm cụm, gần tâm cụm nào hơn thì thuộc vào cụm đó.

Vì vậy việc khó chính là đi tìm các tâm cụm, sau khi tìm các tâm cụm, bài toán trở nên đơn giản hơn rất nhiều. Mục đích cuối cùng của thuật toán phân nhóm này là: từ dữ liệu đầu vào và số lượng nhóm chúng ta muốn tìm, hãy chỉ ra center của mỗi nhóm và phân các điểm dữ liệu vào các nhóm tương ứng. Giả sử thêm rằng mỗi điểm dữ liệu chỉ thuộc vào đúng một nhóm.

2. Hàm mất mát

Dựa vào mô tả và mục tiêu bên trên, hàm mất mát ta cần sẽ là một hàm cho ta khả năng đo tổng khoảng cách từ một điểm đến tâm cụm của nó. Như vậy nếu giá trị hàm mất mát càng nhỏ thì các điểm càng gần với tâm cụm \rightarrow càng tốt.

Hàm mất mát đơn giản chỉ là:

$$\mathcal{L} = \sum_{i=1}^m \sum_{k=1}^K 1\{c_i = k\} \|x_i - \mu_k\|^2$$

Trong đó: c là một vector để xem điểm dữ liệu x nào thuộc về cụm nào.

- μ là K-mean vector, là vector trung bình của cụm thứ k .
- m là số mẫu
- K là số cụm
- nếu x_i thuộc cụm k thì $c_i = k$ sẽ cho giá trị 1 và ngược lại là 0.

3. Bài toán tối ưu

Dựa vào hàm mất mát bên trên, bài toán tối ưu là tìm c và μ sao cho Loss nhỏ nhất. Vì không thể tìm cả 2 cùng lúc nên người ta thường thực hiện việc này bằng cách cố định 1 trong 2 rồi tìm cái còn lại tốt nhất.

- Fix μ tìm c
- Fix c tìm μ

Đây là tóm tắt quá trình hoạt động của thuật toán

1 Initialize **cluster centroids** $\mu_1, \mu_2, \dots, \mu_k \in \mathbb{R}^n$ randomly

2 Repeat until convergence:

For every i , set $c^i = \arg \min_j \|x^i - \mu_j\|^2$

For each j , set $\mu_j = \frac{\sum_{i=1}^m 1[c^i=j] x^i}{\sum_{i=1}^m 1[c^i=j]}$

Công thức cập nhật tâm cụm μ chính là lý do vì sao thuật toán được gọi là K-means, đơn giản là vì:

- mẫu số chính là phép đếm *số lượng các điểm dữ liệu* trong cluster
- Còn tử số chính là *tổng các điểm dữ liệu* trong cluster

Vì đều phải tính lại tâm cụm mới sau mỗi lần lặp nên nó cũng khá linh hoạt nếu có thêm dữ liệu mới.

4. Một vài nhược điểm của K-means:

- Cần biết trước số cụm K
- Kết quả cuối cùng phụ thuộc khá nhiều vào việc khởi tạo tâm cụm. Nếu xui mọi thứ sẽ rất lâu và kết quả có thể không hoàn toàn tốt.
- Các cluster cần có dạng hình tròn/cầu, và kích thước cụm tương đương nhau: việc này liên quan đến việc tính toán khoảng cách Euclid. nhìn chung Kmeans sẽ không hoạt động tốt nếu bỏ qua điều kiện này.